

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viite Lausuntopyyntö VN/8871/2019 hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Asia Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten lausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Esityksessä esitetyt tavoitteet turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta ovat kannattavia. Ikääntyneistä ihmisistä kaikkein hauraimmassa asemassa olevat toimintakyvyiltään heikentyneet ihmiset voivat tarvita tuekseen paljon erilaisia palveluja. Paljon palveluja tarvitsevien palvelut tulee järjestää aukottomina palvelukokonaisuuksina.

Ikääntyneiden arjen turvaamiseksi tarvitaan moniammatillista asiantuntemusta ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Ennalta ehkäisevä työ ja asiantuntevan palveluohjauksen toteuttaminen ovat olennaisen tärkeitä. Tutkimusten mukaan järjestämällä ikääntyneelle henkilölle oikea-aikaisesti räätälöityjä palveluja saadaan säästöä raskaampien palvelujen tarpeen myöhentyessä. State of Health in the EU Suomi – maaraportin mukaan ennaltaehkäisyssä Suomi jää EU:n keskiarvon alle ehkäistävissä olevaa kuolleisuutta kuvaavassa selvityksessä. Ikääntyneiden hyvinvointia tulee tarkastella kokonaisuutena ja ratkaisuja on etsittävä ennakoivista toimista entistä enemmän.

Järjestettäessä palveluita iäkkäille henkilöille on tärkeää huomioida heidän mahdolliset erityistarpeensa. Ikääntyneitä tulee myös kuulla kiireettömästi heitä koskevissa asioissa. Vanhustyön keskusliitto toteaa, että jokaiselle vanhukselle on varmistettava vastuuhenkilö.

Vanhustyön keskusliitto esittää joitakin kommentteja esityksistä Sote-maakuntalakiin sekä Sote- järjestämislakiin:

Sote-maakuntalaki

Lakiesityksessä todetaan, että tarkoituksena on luoda edellytykset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle sote-maakunnan toiminnassa. Tämä on kannatettavaa. Ikääntynyt väestö voi lisäksi tarvita erityisiä toimia sen varmistamiseksi, että heillä on tosiasiallisesti mahdollisuudet osallistua.

Sähköisen viestinnän lisäksi tulee olla mahdollisuus saada tietoa myös esteettömillä ja saavutettavissa olevilla tavoilla. Selvitysten mukaan kolme neljäsosaa yli 75-vuotiaista ei käytä Internetiä. Niille ikääntyneille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta tai he eivät kykene sen käyttämiseen, tulee viestinnän tapahtua myös muilla tavoilla kuin vain yleistä tietoverkkoa käyttämällä. Viestinnässä tulee käyttää selkeää ja ymmärrettävää kieltä, ja sen tulee olla helposti saatavilla ja saavutettavissa.

Esityksen 32 § mukaiselle sote-maakunnan vanhusneuvostolle tulee järjestää toimintaan tarvittavaa tukea sekä riittävät resurssit.

Sote-järjestämislaki

Esityksen 3 §:ssä todetaan, että järjestettäessä sosiaali- ja terveydenhuoltoa on noudatettava lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon yleis- ja erityislainsäädännössä säädetään. Järjestettäessä palveluita ikääntyneille ihmisille on tärkeää toteuttaa palvelut oikea-aikaisesti ja tarpeenmukaisina.

Esityksen mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitetuina palvelukokonaisuuksina sekä sote-maakunnan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan esityksen mukaan koota suurempiin kokonaisuuksiin, kun *palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen* sitä edellyttää. Vanhustyön keskusliitto toteaa, että järjestettäessä tarvittavia palveluita ikääntyneille henkilöille ja vanhuksille tulisi kuitenkin aina selvittää ja huomioida heidän mahdolliset erityistarpeensa sekä heidän mielipiteensä. Palvelujen saaminen lähellä asiakkaita voi monesti olla hyvin merkityksellistä. Etäisyydet ja mahdollisuudet käyttää julkista liikennettä vaikuttavat asiointiin.

Laadittavat omavalvonta-ohjelmat sekä niiden perusteella tehtävät toimenpiteet tulisi julkisen tietoverkon lisäksi julkaista myös sellaisella tavalla, että ne ikääntyneet, jotka eivät voi tietokonetta käyttää, voisivat myös tutustua niihin.

Asiakas- ja potilastietojen tallentamiseen mahdollisesti tarvittavien uusien sähköisten järjestelmien käyttöönottoon tulee varata riittävästi aikaa.

Maakunnassa tulisi myös olla lakisääteinen toimielin, jossa sekä järjestöt että myös sote-palvelua ja hyte-toimintoja tarjoavat toimijat olisivat mukana. Laadukkaiden, alueellisesti tasavertaisten ja ihmislähtöisten palvelujen takaamiseksi on tärkeää tukea laajaa yhteistyötä julkisen sektorin, järjestöjen ja vastuullisten yritysten välillä.

Uudistuksessa tulisi erityisesti lisätä ikääntyneille järjestettävään palveluvalikoimaan keinoja, kuten esimerkiksi henkilökohtainen budjetti tai palvelusetelin käyttö nykyistä laajemmin.

Helsingissä, syyskuun 24 päivänä 2020

Vanhustyön keskusliitto –
Centralförbundet för de gamlas väl ry